

Raimo Aarnisalo.

Raimo Aarnisalo, divarinpitäjä:

"Maailmalla hämmästyttää, että mikä pahuksen Aku Anka-kansa tää on"

OTATKO montanaa?", kysyy toivoikas asiakas. "No en. Se on vähän joka divarin ongelma. Kai niitä kymmenentuhatta mullakin varastossa seisoo", vastaa Raimo Aarnisalo.

Aarnisalo, 46, tietää sarjakuvien ja viihdekirjallisuuden keräilystä kaiken. Häntä on tituleerattu alan "isähahmoksi", "guruksi" ja "perustajaksi". Nykyinen asemapaikka on divari nimeltä Kulkukatin poika Helsingin Kolmannella linjalla.

Myös keräilyä koko kentän laajuudessa kyntävä pioneeri nostaa Disneyn ylitse muiden. Juuri hän on laatinut 70-luvun alkupuolelta asti keräilyhinnastoja, joissa vanhat Akut ylittävät muun aikalaistavaran kymmenin kerroin.

"Disney on kova nimi Venäjää myöten. Kävin leningradilaisen keräilijän luona ja näin kaikkennäköistä semmosta harvinaisuutta, jota ei uskoisi olevankaan."

Niille olisi lännessä ottajansa. Sellainen harvinaisuus on esimerkiksi miljoonapainoksinen neuvostovihko Kolmesta pienestä porsaasta, vuosimalli 1938. Juuri Kolme pientä porsastahan oli vanhan tarinan mukaan Stalinin lempparielokuva.

Mutta mitä kaikkea Suomesta löytyy? "Saamenkielinen Aku on maailman harvinaisin Anka", toteaa Aarnisalo ykskantaan *Vulle Vuojas*-lehestä. Norjan kulttuuriminstriö tuki viimevuotista kokeilua, jossa kahdentuhannen kappaleen painoksesta puolet oli tarkoitettu Suomen ja puolet Norjan saamelaisille. Lehtä ilmestyi aluksi kuudentoista numeron sarja. Luultavimmin suurin osa on jo kulkeutunut Lapista etelään keräilijöille.

Aku Anka on instituutio. Se koko maailmalla hämmästyttää, että mikä pahuksen Aku Anka-kansa tää on. Suurien valtioidenkin painosmääriä saa laskea yhteen, eikä pääse likellekään", sanoo Raimo Aarnisalo.

Ja totta: Akun viimeisin tarkistettu levikkilukema on 284 200. Amerikkassakin Disney-lehtien painokset jäävät puoleen.

"Suomi on elänyt todella surkeita ja vaikeita aikoja. Tää sukupolvi just johon minä kuulun eli mä oon syntynyt silloin sodan aikana. Enhän mä lapsena nähnyt mitään kuin suurinpiirtein kurjuutta ja se kesti tonne säännöstelyn loppumiseen -52. Sitten kun alkoi vapautua ja tuli tommonen järkyttävä juttu tosiaan kuin Aku Anka, joka oli lapsille tarkotettu ja värillinen. Siitä se iskostu ja synti. Ja sehän on selvä, että vastaavasti me omille lapsillemme..."

"Taso oli niin kova, että se polvi säilyttää

25

Raimo Aarnisalo.

dellinen keräileminen vaatii määrätyn luonteen: sehän on eräänlaista ahneutta, omistamisenhalua."

Raimo Aarnisalo oli alunperin perustanut liikkeensä, koska joka tapauksessa olisi metsästännyt vanhoja lehtiä. Jo alussa tuli ratkaisun paikka. Ollako antikvariaatinpitäjä vai keräilijä, molempia ei voi olla yhtä aikaa.

"Se himo ei häivy iteltään mikään. Joka kerta kun tulee hyvää tavaraa, se himo on samanlainen että aijai nyt mä otan nää syrjään. Kyllä mä jonkun kerran oon niin pitkälle rehtynyt, että oon ottanut sen tavaran ja vieny taakse jo piiloon että mä vien sen kotiin. Mutta ensimmäinen keräilijä kun tulee, niin sitten mä hetken harkinnan jälkeen luovun."

"Se on kiva kattoo ihmisten ilmeitä, kun ne on parikymmentä vuottakin metsästännyt jotakin yksinkertaista asiaa ja sitten se löytyykin tällä lailla. Ja joka reissulla ne toivoo aina, että löytyy jotakin. Keräilijä nyt onneks asennoituu niin, että se ei tule sisälle ja sano että okei hän ottaa sen rekkakuormallisen tavaraa. Vaan se varovasti kysyy useimmiten, että onko tullu mitään ja löytyskö mitään. Ja se on tyytyväinen, jos se saa edes yhden kappaleen."

Tähän ei ole ammattikouluja. Tähän ei opita kuin todella opiskelamalla tässä tiskin takana."

Raimo Aarnisalolla on onnekseen tulossa jälkikasvua työnjakajiksi. Hänen kaikki kolme poikaansa ovat tienanneet taskurahoja päivystämällä divarissa. Niinpä aikaisempi liike oli nimeltään Kulkukatti, nykyinen hiukka enteellisesti Kulkukatin poika.

Kysyttäessä Aarnisalo suostuu myös enteilemään tulevaisuuden keräilyharvinaisuuksia. Pistäkää talteen. Viime vuosikymmenen lastenlehdet on kulutettu pikkukäsisästä aika pitkälle loppuun. Erityisesti Williams-kustantamon Calimerot ja Vekkulat ovat harvinaisempia kuin konsanaan moni 50-luvun lehti. Nykylehdistä Marvelin supersankarit tehnevät vielä kauppansa keräilijöille.

"Se on aika hauska kattoo, kun ostajakunta suorittaa tiskin ääressä tappelun. Kun sattuu yhtä aikaa kaks ihmistä ja löytyy ainut puuttuva kummaltakin. Tossa justinsa kaks viisitoistavuotiasta nappas yhtä aikaa kiinni Marvelista. Hirvee huuto ja mekkala ja töniminen. Mun piti mennä väliin ja sanoin, että nyt se heitetään rahalla. Toinen sitten sai sen, mutta toinen oli niin kuumana, että silmät palo päässä. Se uhkas, että hän tappaa sut, hän tappaa sut. Aika paha merkki omalla tavallaan."

Raimo Aarnisalo kertoo olleensa "superlukija" vuoteen -75 saakka. Sitten "katosi aika, ihan siis totaalisesti". Hän yrittää kuitenkin lukea vaikka palasina ja testaa uutuuksia.

"Tän päivän kirjat on todella köyhää. Niin steriiliä, niin hienoa, että niistä on kadonnut suomeks sanottuna lämpö."

"Mä luen vaikka mieluummin vähän heikompa suomennosta, vähän vanhahtavaa kieliasua. Siinä on jotain inhimillistä samalla lailla kuin vanhan kirjan kannet, jotka oli kaikki piirtäjien tekemiä. Ne on todella upeita. Ja mitä on tommonen nykyajan kirja. Huh, ei siis tyympää oo vaikka se on sitten viimesen päälle hienoa teknisesti. Mutta siitä on kadonnut kaikki semmonen, mikä vetoo todella."

Kuvat ja teksti
Jussi Karjalainen

ne ikuisesti mielessään. Nyt nää italialais-saksalaiset versiot on todella surkeita. Se on semmonen perinneasia, se tilataan lapselle vaikkei sitä itte enää noteerais."

Raimo Aarnisalokin muistaa ihan tarkalleen tilanteen, jossa näki Akun ensikerran. Hän kävi vähän toisella kymmenellä katoimassa koulunsa johtajaopettajan muksuja ja luki näille ajankulukuksi. Opettajaperheeseen Aku tuli tilattuna ensimmäisistä numeroista lähtien.

Se oli semmonen viiden minuutin idis, kun oli töissä jotain hankaluutta että potutti", Raimo Aarnisalo muistaa divariuransa alkua syyskuussa 1967.

Hän sai käteensä lopputiliä 450 markkaa, joka tuohon aikaan riitti liikehuoneiston vuokraan. Lehdetkin olivat sen ajan liikkeissä vielä pennitavaraa. 50-luvun Korkkarit, Korkeajännitykset, maksoivat kymmenen penniä.

"Mä sitten tuplasin niitten hintoja ja sain tunnetusti rosvon maineen heti."

Keräilyn päälle ei vielä paljon ymmärretty. Useat liikkeet Helsingissä eivät edes suostuneet ostamaan ihmisiltä 50-luvun Akuja mistään hinnasta, mitä lienevät myöhemmin katuneet karvaasti.

"Sitten se lähti repeemään", sanoo Aarnisalo huutokaupasta, joka 1971 toi keräilyalan yleisempään tietoisuuteen. "Helsingin Sanomien Juha Numminen vertasi, että joku toinen arvostaa Monalisaa... ja hän vetäisi vähän ilkeästi siihen vielä, että 'hinnanerosta huolimatta'. Mä voin vetästä hyvin takasin tänä päivänä: Barks on sarjakuvataiteilija, jonka töistä maksetaan niin paljon, ettei kukaan suomalaisella ole varaa lähteä ostamaan hänen taidettaan."

Carl Barksin on se kaikkein kuuluisin Aku Ankan piirtäjä. Työskenneltyään vuosikymmenet nimettömänä ("se hyvä Aku Ankapiirtäjä") hänestä tuli kuuluisuus vasta eläkepäivillä. Sittemmin Barks on maalanut öljyväritöitä vanhojen sarjakuvataiteilijain arvo saattaa kivuta pariinsataantuhanteen markkaan, vaikka kyse on niinkin tuoreista kuin 70- ja 80-lukujen töistä.

"Kaikki ja tuo ihan loput amerikka", kuvaa Aarnisalo ajanvietteeksi kutsuttua kirjallisuuden lohkoa.

Jonkinlainen sosiaalinen tilaus pisti hänet 70-luvulla tallettamaan tietoja tekijöistä, painosmääristä, erikoisuuksista. Miehen unelmana on saada valmiiksi ainakin meikäläisistä sarjakuvajulkaisuista täysin kattava bibliografia. Työ on iso ja reilusti puolitiessä.

"Tapahtui klassinen ilmiö. Kun aloit määrätystä pisteestä, josta keräät kaikki tiedot, se on paisunut noin tuhatkertaiseksi."

Jollei sarjakuvia olisi 70-luvun alussa huomattu, olisi useita lehtiä päässyt häviämään lopullisesti. Nytkin eräistä on jäljellä enää yksi kappale: *Amerikkalainen Kuvakirja* löytyy ainoastaan Helsingin yliopiston kirjastosta.

"Mua sääliitti jo kakarana, kun ihmiset suhtautu sarjakuvaan ninku roskaan suhtaututaan. Mä oon tavallaan ollut takajaloilani koko ajan. Sivistyneet ihmiset ja bibliofiilit on aina ollu hyvin hyvin yksisilmäistä porukkaa. Ei mun mielestä puhuta sivistyksestä eikä kulttuurista enää mitään, jos ei nähdä muuta kuin se yks suora viiva. Että se mitä minä harrastan, se on vaan se ainut oikee."

Asiakkaissa on huulenheitäjä ja vedonlyöjä ja kaikenlaista viheltäjä. Sanotaan, että mulla on todella hyvä pinna ja kyllä tässä hommassa pitääkin olla eräänlainen psykologi, psykiatri."

"Tällä ei rikastu. Täytyy ensinnäkin olla kahju, että tähän lähtee. Mä oon aina sanonut, että mun kaikki omaisuus on tässä näin mitä mullon mukana. Että jos mä nousen puuhun, maahan ei jää mitään."

"Varsinaiset keräilijät on lähes sataprosenttisesti kaikki hiukan omalaatuisia. Täyspimeestä huippuviritettyyn järkevään. To-

We're Hunting for
Animation Art

Christie's Animation Art specialist, Joshua Arler, will be in Los Angeles on Thursday, February 18 to give free appraisals and discuss animation art to be sold at auction. We are looking for Disney celluloids and works from other animation studios.

To make a confidential appointment please contact Joshua Arler at Christie's East in New York 212/606-0560 or Barbara Ann at Christie's, 342 North Rodeo Drive, Beverly Hills, CA 90210 Tel: 213/275-5514.

CHRISTIE'S

Variety-lehden ilmoitus (10.2.88)
kiinnostuneille keräilijöille.